

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. Pro quo instanti verba consecrationis sint vera.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

calicis non ponunt, ut ostendit Suarez disp. quinquagesimâ nonâ, sect. primâ, quos tamen non habere formam validam consecrationis dici nullo modo debet, præsertim cum juxta Concilium Florentinum in literis unionis, Græci validè consecrent. Licet ergo Ecclesia justis de causis præcipiat ut illa verba eodem tenore cum essentialibus proferantur, non tamen sunt essentialia, ut de particulâ enim fatentur omnes.

IX. Verba illa, qui pro vobis effundetur, &c. nec sunt de essentia, nec de substantiâ, formæ consecrationis.

Infero tertio cum Suariorum disp. 59. sect. primâ, Coninck numero trigésimo, contra Sotum in 4. dist. undecimâ, quæst. primâ, art. tertio, & alios Thomistas illa verba, qui pro vobis effundetur, &c. nec esse de essentia, nec de substantiâ formæ: distinguit enim Soto, & alii inter substantiam & essentiam formæ, unde, inquit, licet hæc verba non sint de essentia formæ, ita ut sine iis perfici non possit consecratio, sunt tamen de substantiâ, ita scilicet, ut de facto cum aliis verbis ad effectum illum concurrant, si eâ intentione à Sacerdote adhibeantur. Hoc tamen est falsum; cum enim priora effectum illum significant, sunt forma sufficiens, ergo non potest Sacerdos impedire quo minus iis positus ponatur Christus in Sacramento, magis quàm quivis minister positâ materiâ & formâ aliorum Sacramentorum impedire vel suspendere potest illorum effectum, si habeat debitam intentionem, hanc autem si non habeat, nihil omnino efficit.

X. Quid de verbis illis, novum Testamentum, in formâ calicis existimandum.

Quod si in formâ calicis à Sancto Luca positâ, capite vigésimo secundo, versu vigésimo, & à Sancto Paulo primâ ad Corinthios undecimo ponatur novum Testamentum tanquam essentia, ut aliqui volunt, est quia existimant sine iis sensum non esse perfectum, neque hæc verba sensum completum facere, *Hic est calix in sanguine meo.* Aliqui tamen, ut P. Coninck num. trigésimo secundo existimant illa verba non esse essentialia, sed sensum sine iis perficere posse.

XI. Quid de mente S. Thomæ circa verba illa calicis dicendum.

Tandem quoad mentem Sancti Thomæ, qui hic, articulo tertio dicit omnia illa verba in formâ consecrationis calicis positâ esse de substantiâ, seu essentia formæ, ut asserunt Thomistæ, qui omnes hanc sententiam ut Divi Thomæ mordicus defendunt præter Cajetanum, qui cum oppositum doceret, illa commentariorum ejus pars jusu Pii quinti expuncta est, quod Sancti Thomæ textum destrueret, ut refert Henriquez libro octavo de Eucharistiâ, capite decimo septimo, Suarez hic, disp. sextâ, sect. primâ, initio, & Tannerus tomo quarto, disp. quintâ, quæst. tertîâ, dubio primo, num. decimo sexto: quâ de causâ Bartholomæus Medina apud Henriquez & Tannerum citatus, hanc sententiam ut Sancti Thomæ defendens ait oppositum esse schismaticum & hæreticum, qui tamen, inquit Tannerus, nimis excessit, non advertens ex hujusmodi facto Pontificis per se non posse colligi pontificiam de ipsâ rei veritate definitionem.

XII. Rejicitur distinctio illa inter essentiam & substantiam formæ.

Soto itaque, Ledesma, & recentiores aliqui Thomistæ, ut hanc sententiam defendant, distinctionem, ut diximus, faciunt inter essentiam & substantiam formæ. Sed planè absre, ut clarè ostendit Suarez in commentario articuli tertii quæstionis septuagesimæ octavæ; pro eodem enim sumit Sanctus Thomas substantiam & essentiam, ut constat tum ex aliis locis, tum supra, quæstione sexagesimâ, articulo octavo, ubi generatim de formâ Sacramentorum sic habet: *Si diminuat aliquid eorum, qua sunt de substantiâ formæ sacramentalis, tollitur debitus sensus verbo-*

rum, & ideo non perficitur Sacramentum: ubi clarum est pro eodem sumere Sanctum Thomam substantiam & essentiam formæ.

Pater Coninck itaque in commentario articuli tertii, Suarez disp. sexagesimâ, sect. primâ, sine, & alii communiter asserunt Sanctum Thomam explicari omnino non posse: addit verò Suarez, nullam hac in parte irrogari Sancto Thomæ injuriam, si propter multarum Ecclesiarum & liturgiarum auctoritatem, ab illius quis opinione discedat, quam, inquit ille, sine dubio mutasset Sanctus Doctor, si vel liturgias illas, vel aliarum Ecclesiarum consuetudinem cognovisset, quod autem non cognoverit, exinde inquit suadetur, quòd nullam illarum faciat mentionem.

XIII. Dicunt alii, qui S. Thomam hac in parte explicari non posse.

Dicere tamen fortè quis posset, solum velle Sanctum Thomam, verba illa hoc sensu esse de substantiâ formæ, quòd scilicet constituant propositionem unam cum verbis prioribus, quæ sunt substantia formæ, & sic ratione hujus propositionis fieri consecrationem, licet non per omnia verba, quæ in eâ continentur, omnia tamen juvant, imo necessaria sunt, ut factum Christi integre narretur. Quam expositionem licet Suarez duram vocet, & præter mentem S. Thomæ, præsertim cum nullus Thomistarum hoc eum modo intellexerit, videtur tamen aliquod in Sancto Thoma habere fundamentum, tum articulo tertio, quæstionis septuagesimæ octavæ corpore, ubi dicit per illa verba præcisè, *Hic est calix sanguinis mei*, significari conversionem vini in sanguinem eò modo, quo hæc verba, *Hoc est corpus meum*, significant conversionem panis in corpus: deinde articulo primo ejusdem quæstionis ponit hæc tantum verba, *Hic est calix sanguinis mei*, pro formâ consecrationis calicis.

XIV. Quomodo non improbabiler explicari posse videtur Sanctus Thomas.

SECTIO TERTIA.

Pro quo instanti verba consecrationis sint vera.

UT res hæc clariùs intelligatur, quæremus universim quo instanti propositio omnis vocalis secundum communem acceptionem hominum sit vera, de mentali enim, pro illo instanti est vera, pro quo ab eiciente intenditur: unde qui mente diceret, Sol lucet, vel lucebit, designat mente instans aliquod determinatum, vel non, sed solum loquitur de aliquo instanti vagè sumpto; si hoc secundum, sufficit quod pro aliquo instanti luceat, si primum, pro eo instanti lucere debet; quod mente designat is, qui propositionem elicit.

I. Quæstio hic præcisè de propositione vocali.

Hæc igitur in re Suarez hic, disp. quinquagesimâ octavâ, sect. quintâ ait, nisi aliquid peculiare in quibusdam propositionibus, de quibus postea, interveniat, propositionem vocalem per verbum est de præsentis efformatam, ut sit vera, solum requirere ut objectum pro aliquo instanti, quo propositio profertur, ita se habeat, sicut propositio enunciat. Unde ut hæc propositio, *aër est lucidus*, sit vera, sufficit, inquit, quòd aer vel in primo instanti, vel ultimo, vel etiam quovis intermedio illius propositionis habeat in se lucem.

II. Prima sententia est, propositio nem vocalis de præsentis, solum requirere ut res dicta existat pro aliquo instanti prævisi intermedio.

Aliqui hanc sententiam exinde improbant, quòd si illa sit vera, sequatur si eodem tempore, quo Petrus dicit, *Sol lucet*, Paulus dicat, *Sol non lucet*,

III. Hanc opinionem ex nitionem ex lucet,

illo capite impugnant aliqui, quod ex illâ sequitur duo contradictoria esse simul vera.

lucet, ita ut simul incipiat, & desinat utraque propositio, ambas verum dicere, si Sol post propositiones inchoatas vel lucere incipiat, vel desinat, & sic duo contradictoria essent simul vera. At sanè non video vim hujus impugnationis; sic enim propositiones sint contradictoriae, debet una negare quicquid alia affirmabat, alioqui non sunt ejusdem de eodem. Unde si propositio prima affirmabat Solem lucere pro aliquo instanti durationis illius propositionis, secunda ut sit contradictoria negare debet Solem pro ullo ex illis instantibus lucere; nec enim sunt contradictoria, aliquis, & aliquis non, ut constat in mille exemplis; sic aliquis homo est albus, dormit, currit, &c. aliquis homo non est albus, dormit, currit, utraque propositio hic est simul vera.

IV. Ostenditur ad veritatem non sufficere ut obiectum pro aliquo instanti illius propositionis ita se habeat.

Impugnatur ergo aliunde illa sententia: si quis namque proferens hanc propositionem, paries est albus, postquam protulit duo prima verba advertebat eum esse subito denigratum, tenetur ne falsum dicat, desistere, & si propositionem absolvat, censetur ab omnibus falsum dicere, imo & perjurus si aliquid hoc modo jurasset, ergo non sufficit ad veritatem propositionis obiectum aliquo instanti ita se habere, sicut propositio enunciat; quod in propositione scriptâ clariùs cernitur, in quâ major intercedit mora interpositionem verborum.

V. Idem hic an versus statui nequit pro omnibus propositionibus.

Existimo igitur, licet peculiare quaedam propositiones diversa denotent instantia, pro quibus verificentur, ut hæc propositio, ego loquor, verificari debet pro instanti vel tempore, quo proferitur, hæc verò, nunc taceo, ut notat Sanctus Thomas hic, quæst. 78. art. 5. corpore, significat instans immediatè sequens propositionem penitus absolutam, cum quamdiu aliquid illius propositionis durat, tacere non possit, unde hæc propositio in re est de futuro, non de præfenti, & sic de aliis hujusmodi: existimo inquam (licet hæc ita se habeant) ut plurimum tamen propositionem vocalem de præfenti significare pro ultimo instanti quo profertur, sicque veritatem ipsius vel falsitatem, ex coexistentiâ vel non coexistentiâ obiecti pro illo instanti desumendam esse.

VI. Ratio est, quia propositio non potest dici simpliciter esse, nisi in ultimo sui instanti.

Ratio præter dicta in impugnatione prioris sententiæ est, ut namque propositio vocalis de præfenti sit vera, debet obiectum ita se habere sicut dicit propositio quando propositio est, seu debet coexistere propositioni, propositio autem simpliciter non potest dici esse, nisi in ultimo instanti, quando jam tota est prolata, quod plerumque in successivis quæ certos habent limites, ut hora, dies, &c. verum habet; licet enim possimus dicere existere partem horæ, dici, aut propositionis, quando prior pars existit, non tamen horam, diem, aut propositionem, has namque existere, seu esse, perinde est atque completas esse, sicut & vox homo significat hominem, non quando prior ejus pars profertur, sed secunda; tunc enim solum apta est obiecti illius conceptum in audientium animos inducere.

SECTIO QUARTA.

Quo sensu in formâ Consecrationis sumi debeant particule Hic & Hoc.

I. Virum hæc particula in

SUPRA, sectione secundâ declaravimus, utrum verba consecrationis sumantur recitative, an

significativè, nunc ergo ulterius de his specialiter particulis inquirimus, Utrum substantivè sumi debeant, an adjectivè, qua in re magna est inter Auctores contentio, aliis contententibus ita substantivè sumi, ut sumi nequeant adjectivè, aliis e contra ita adjectivè, ut nequeant sumi substantivè.

Ego certè quicquid sit de possibili, existimo cum Valquez disp. ducentesimâ primâ, cap. 4. Præposito art. quinto, dub. primo, Maldonato in caput vigesimum sextum Matthæi, & plurimis ex recentioribus, hoc & hic, in formis consecrationis de facto sumi adjectivè, ita scilicet ut sint termini adjectivi. Oppositum tamen censent Soto in quarto, dist. undecimâ, quæst. 1. art. quinto, Bellarminus libro primo de Eucharistiâ, cap. undecimo, & Suarez disp. 58. sect. 7. Valentia disp. sextâ, quæst. sextâ, puncto tertio, Conineck in explicatione articuli quinti quæstionis septuagesimæ octavæ, & alii.

Ratio est, quia particula hic in formâ consecrationis sanguinis sumitur adjectivè, quod signum est esse adjectivum, & ideo poni in masculino genere ut conveniat cum sanguine, seu calice in genere, alioqui dici deberet, Hoc est sanguis meus, seu calix sanguinis mei, cum tamen ab omnibus Evangelistis, qui hoc Christi factum referunt, pronomem ponatur convenire cum substantivo, Matthæi enim vigesimo sexto, versu vigesimo octavo dicitur: Hic est enim sanguis meus, item Marci decimo quarto, versu vigesimo 4. Hic est sanguis meus, Lucæ 22. versu 20. Hic est calix, &c.

Respondet Bellarminus, Suarez, & alii, pronomem hic, etiam in formâ consecrationis calicis sumi substantivè, & idem, inquit, est hic atque hic potus, ergo etiam sumi poterit hoc in formâ consecrationis panis substantivè. Sed contra primò, ergo & in consecratione panis dixisset, hic est corpus meum, nempe hic cibus; sic enim conformius processisset in utraque formâ, vel si hoc sumatur substantivè, posuisset etiam eandem particulam hoc substantivè in consecratione calicis. Contra secundò, nam juxta communem usum hæc pronomina sumuntur adjectivè; incongruè enim loqueretur, ut ait Maldonatus, qui ostenso fratre diceret, hoc est frater meus, sed dicere deberet hic est frater meus. Hoc tamen mihi non videtur semper verum: undè si quis negare illud vellet, non facile convinceretur; & certè tandem puto totum penè hoc negotium de substantivâ & adjectivâ acceptione magna ex parte recidere in quæstionem de nomine.

Dices primò: Ergo forma consecrationis facit hunc sensum, Corpus meum est corpus meum. Contra, in omni sententiâ hoc plus minus dici debet. Respondetur itaque, in re simile quiddam semper in omni propositione importari; quando enim quis dicit: Homo est animal rationale, dicit secundum rem, homo est homo, sed sicut in hoc exemplo explicatius, & diverso modo importatur homo per animal rationale, ita & in nostro casu diverso modo importantur corpus & sanguis per particulas hoc & hic, nempe secundum aliquid accidentaliter diversum, quàm cum importantur per voces corpus & sanguis; idem enim in præfenti importat, hic est sanguis meus, atque sanguis meus est contentus sub his speciebus: unde licet voce præcedat particula hic, quod commune est in his pronomibus, re tamen sequitur, & tenet se ex parte prædicati.

Et per

consecratione sumitur substantivè, an adjectivè.

III. Ostenditur particulam hic sumi adjectivè.

IV. Dices: Particulam hic in consecratione calicis idem esse atque hic potus.

V. Declaratur in particulari quid denotent hæc particule, & sensus utriusque forma exhibetur.